U S N E S E N Í

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Vojtěcha Šimíčka a soudců JUDr. Josefa Baxy, JUDr. Zdeňka Kühna, JUDr. Radana Malíka, JUDr. Lenky Matyášové, JUDr. Jana Passera a JUDr. Petra Průchy v právní věci navrhovatele: **Ing. A. H.**, zastoupený JUDr. Annou Horákovou, advokátkou se sídlem Čelakovského sady 8, Praha 2, proti odpůrcům: **1) Státní volební komise** se sídlem Náměstí Hrdinů 3, Praha 4, **2) Mgr. J. Š.**, v řízení o návrhu na neplatnost volby kandidáta Mgr. J. Š.,

takto:

I. Návrh **se zamítá.**

II. Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů řízení.

O d ů v o d n ě n í :

[1] Nejvyšší správní soud obdržel dne 11. 6. 2010 včas podaný návrh na vyslovení neplatnosti voleb odůvodněný tvrzením, že se navrhovatel zúčastnil přímé volby lídra Plzeňského kraje do Poslanecké sněmovny za politickou stranu Věci Veřejné (VV), které probíhaly v období od 15. do 22. 2. 2010. Konečné výsledky měly být oznámeny dne 1. 3. 2010. K tomu však nedošlo, jelikož primární volby byly anulovány přípisem VV doručeným navrhovateli dne 24. 2. 2010 s odůvodněním, že se těchto voleb zúčastnilo pouze necelých 10 % registrovaných příznivců VV. V dalších volbách byl lídrem zvolen Mgr. J. Š.

[2] Navrhovatel proto podal u Obvodního soudu pro Prahu 4 návrh na předběžné opatření, kterým se domáhal zákazu uvádět Mgr. Š. jako osobu na prvním místě kandidátní listiny VV v Plzeňském kraji. Dále se domáhal vydání rozhodnutí o platnosti primárních voleb VV konaných v období od 15. do 22. 2. 2010 v Plzeňském kraji. Jmenovaný soud však návrh na předběžné opatření zamítl a řízení zastavil (viz přiložené usnesení Obvodního soudu pro Prahu 4 ze dne 17. 3. 2010, č. j. 7 C 77/2010 - 9). Učinil tak proto, že podle ustanovení § 16a zákona č. 424/1991 Sb., o sdružování v politických stranách a v politických hnutích, ve znění pozdějších předpisů, může soud rozhodovat pouze o určení, zda je rozhodnutí orgánu strany v souladu se zákonem a stanovami, pokud se toto rozhodnutí dotýká skutečností vyznačovaných v rejstříku stran a hnutí. Napadené rozhodnutí se však týká primárních voleb politické strany a nikoliv skutečností

vyznačovaných ve zmíněném rejstříku a proto nebyla dána pravomoc k soudu k projednání a rozhodnutí této věci.

[3] V tom navrhovatel spatřuje zmaření možnosti konání řádných voleb v Plzeňském volebním kraji ze strany státu a proto navrhuje, aby Nejvyšší správní soud prohlásil volbu Mgr. J. Š. za neplatnou.

[4] Poté, co Nejvyšší správní soud zjistil, že podaný návrh splňuje všechny zákonem stanovené podmínky, přistoupil k jeho věcnému projednání a rozhodnutí.´

[5] Soudní přezkum voleb do Poslanecké sněmovny je možný podle ustanovení § 87 odst. 1 zákona č. 247/1995 Sb., o volbách do Parlamentu České republiky, ve znění pozdějších předpisů. Podle uvedeného zákonného ustanovení je možné podat toliko návrh na neplatnost volby kandidáta, resp. kandidátů. Z obsahu návrhu i formulace petitu je zřejmé, že navrhovatel požaduje vyslovit volbu zvoleného kandidáta Mgr. J. Š. K tomuto návrhu je navrhovatel aktivně legitimován: podle ustanovení § 87 odst. 1 zákona č. 247/1995 Sb. může totiž návrh na neplatnost volby kandidáta podat občan zapsaný do stálého seznamu ve volebním okrsku, kde byl poslanec volen.

[6] Nejvyšší správní soud dále připomíná, že soudní přezkum volebního procesu je rozdělen do několika fází. Každé z těchto fází přitom odpovídá zvláštní typ řízení, které je zákonem č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“) přesně vymezeno. Jedná se o řízení ve věcech seznamu voličů (§ 88 s. ř. s.), řízení ve věcech registrace kandidátních listin (§ 89 s. ř. s.) a řízení ve věcech neplatnosti voleb a hlasování (§ 90 s. ř. s.).

[7] V nyní projednávané věci navrhovatel zjevně nebrojí proti „finální“ fázi voleb, tj. proti samotnému aktu hlasování, jemu předcházející volební kampani anebo vyhodnocení volebních výsledků, nýbrž proti fázi registrace kandidátních listin. Tvrdí totiž, že Mgr. J. Š. neměl být vůbec jako kandidát zaregistrován. Jinak řečeno, argumentace navrhovatele se ve skutečnosti netýká platnosti či neplatnosti zvolení jmenovaného kandidáta, nýbrž toho, zda vůbec měl být uveden na kandidátní listině, tj. zda ho s ohledem na svoje vnitřní pravidla mohla navrhnout dotčená politická strana Věci Veřejné. Takto položená námitka však přesahuje možnosti soudu posoudit její důvodnost a případně jí vyhovět.

[8] Pojmově se totiž jedná o námitku, která spadá do řízení ve věci registrace kandidátních listin. V tomto řízení, které patří do působnosti krajských soudů (§ 86 ve spojení s § 88 odst. 1 zákona č. 247/1995 Sb.), je totiž poskytována soudní ochrana ve fázi předvolební, nikoliv až poté, co se volby již uskutečnily. V řízení ve věcech platnosti volby a hlasování, tj. ve fázi povolební, již proto není možné přezkoumávat tvrzené pochybení, které bylo možné účinně napadnout dříve.

[9] Pro řízení ve věcech registrace je okruh aktivně legitimovaných subjektů, tedy těch, kteří jsou oprávněni podat návrh v této věci, omezen v případě voleb do Poslanecké sněmovny na politickou stranu, nezávislého kandidáta, sdružení nezávislých kandidátů nebo sdružení politických stran nebo politických hnutí a nezávislých kandidátů, které

podalo kandidátní listinu (§ 89 odst. 4 s. ř. s.). Pouze tyto subjekty se mohou domáhat vydání rozhodnutí o zrušení registrace kandidátní listiny jiných soupeřů ve volebním klání. Volič, resp. potenciální volič, v jehož postavení je i navrhovatel, tedy není aktivně legitimován k podání návrhu na soudní přezkum ve věci registrace kandidátní listiny.

[10] Jak k tomu nicméně uvedl zdejší soud již v usnesení ze dne 9. 12. 2004, sp. zn. Vol 11/2004 (publ. pod č. 471/2005 Sb. NSS), v rámci řízení ve věcech neplatnosti voleb a hlasování podle § 90 a násl. s. ř. s. nelze brojit proti vadám v registraci přihlášky. K napadání registrace kandidáta slouží samostatné řízení týkající se ochrany ve věcech registrace, upravené v § 89 s. ř. s. a v § 86 zákona č. 247/1995 Sb. Občan zapsaný do stálého volebního seznamu *„vůbec není osobou legitimovanou k podání návrhu na zrušení rozhodnutí o registraci přihlášky určitého kandidáta, a rozhodnutí o registraci nemůže tím spíše zpochybňovat ani prostřednictvím návrhu na vyslovení neplatnosti voleb nebo neplatnosti volby kandidáta, tedy v jiném řízení s jiným předmětem. Tento závěr je plně v souladu s účelem a smyslem registračního řízení, v rámci nějž pověřený obecní úřad v sídle volebního obvodu toliko přezkoumává formální náležitosti podané přihlášky. Jedná se tedy o vztah mezi tím, kdo podává přihlášku k registraci, a pověřeným obecním úřadem se sídlem ve volebním obvodu; volič jím nemůže být na svých právech nijak zkrácen, a proto je logické, že ani rozhodnutí o registraci či o odmítnutí registrace nemůže s úspěchem napadat návrhem u soudu*."

[11] Tento názor je konzistentní i s právním názorem, který Ústavní soud vyslovil v usnesení ze dne 16. 12. 2003, sp. zn. I. ÚS 699/02 (http://nalus.usoud.cz): *„Toto taxativní omezení aktivní legitimace přitom nelze považovat za protiústavní. Jeho účelem je zajištění soudního dohledu nad dodržováním rovných podmínek politické soutěže o získání senátorského mandátu a realizace ústavně zaručeného rovného přístupu k voleným funkcím, avšak takovým způsobem, který by neumožňoval volby mařit, např. zjevně účelovým soudním napadáním provedených registrací. Případné maření voleb, které by usilovalo o zablokování soutěže, je totiž také porušením pravidel soutěže. Proto jsou aktivně legitimováni účastníci předmětné politické soutěže, protože právě konkurenti jsou případným porušováním pravidel nejvíce poškozováni a protože jsou zároveň nejlépe informováni o průběhu soutěže (jde o bohatě empiricky ověřený předpoklad).*" Je třeba uvést, že oba citované judikáty se sice výslovně týkají registrace přihlášky, nicméně svým obsahem se bezezbytku vztahují i k registračnímu procesu v případě kandidátních listin.

[12] Nejvyššímu správnímu soudu tedy v dané fázi volebního procesu nepřísluší (dodatečně) zkoumat, zda jmenovaný kandidát Mgr. J. Š. měl či neměl být uveden na kandidátní listině Věcí Veřejných v Plzeňském kraji. Pokud bylo rozhodnuto o registraci kandidátní listiny politické strany a případný návrh na zrušení provedené registrace nebyl úspěšný, příp. vůbec nebyl podán, v rámci přezkumu voleb samotných po jejich uskutečnění již není možné případné nezákonnosti při procesu registrace kandidátních listin přenášet do další fáze přezkumu voleb. Ve volbách je totiž jen na svobodné úvaze voličů, kterého kandidáta (politickou stranu) zvolí. Tuto volbu pak již nelze bez dalšího zpochybňovat poukazem na případné nesrovnalosti v rámci procesu registrace, resp. uvnitř autonomního procesu sestavování kandidátních listin politickou stranou.

[13] Za těchto okolností musel být podaný návrh shledán nedůvodným, a to aniž by soudu příslušelo meritorně se zabývat tím, zda se Věci Veřejné v průběhu tzv. primárních voleb dopustily porušení vnitřních pravidel či nikoliv.

[14] K tomu je možné na okraj a v obecné rovině uvést, že vydávání vnitřních předpisů (stanovy, příspěvkové a nominační řády apod.) spadá do autonomní působnosti politických stran. Princip vnitrostranické autonomie je přitom jedním ze základních principů existence politických stran, přičemž do vnitřního života stran státní moc zásadně nezasahuje. Stát je toliko oprávněn kontrolovat, zda politická strana splňuje základní atributy vnitrostranické demokracie, neboť *„vznikat a vyvíjet činnost nemohou strany a hnutí, které nemají demokratické stanovy nebo nemají demokraticky ustanovené orgány“* [§ 4 písm. b) zákona č. 424/1991 Sb., o sdružování v politických stranách a v politických hnutích]. Případný přezkum toho, zda politické strany toto kritérium neporušují, je však již předmětem řízení o existenci nebo činnosti politické strany podle zákona č. 424/1991 Sb. Nejedná se tak o téma soudního přezkumu voleb ve shora popsaném smyslu, nýbrž o problematiku rozsahu soudního přezkumu (zejména) rozhodnutí politických stran samotných, resp. jejich orgánů, tak, jak plyne z ustanovení § 16a cit. zákona. Zde je vhodné rovněž připomenout, že tento přezkum rozhodnutí politických stran neprovádí správní soudy v režimu s. ř. s., nýbrž soudy civilní podle občanského soudního řádu (k tomu viz např. rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. 28 Cdo 3373/2009, in: www.nsoud.cz).

[15] O nákladech řízení bylo rozhodnuto podle ustanovení § 93 odst. 4 s. ř. s., podle něhož ve věcech volebních žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

P o u č e n í : Proti tomuto usnesení **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 29. června 2010

JUDr. Vojtěch Šimíček
předseda senátu